TEMES SOCIOECONÒMICS
GADESO
Una ullada monogràfica a la nostra realitat socioeconòmica

NÚMERO 31 ABRIL 2014

L'ABANDONAMENT ESCOLAR PRIMERENC I EL MERCAT LABORAL ILLENC

*Aquest és el segon número de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** de la sèrie dedicada a esbrinar noves claus per entendre el mercat laboral que, recordam, tindrà una estructura lleugerament diferent de la que és habitual. En aquesta ocasió tractam una qüestió seminal relacionada amb la qualitat de l'anomenat capital humà com és l'abandonament escolar primerenc. Complementàriament observarem l'evolució que han tingut, en els darrers anys, les ocupacions elementals, és a dir, les que requereixen baixos nivells de formació.*

*En aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** parlam de taxa d'abandonament escolar primerenc en els termes que ho fan els organismes internacionals. Per tant, ens referim al percentatge de la població de 18 a 24 anys que té com a màxim el títol d'ensenyament secundari obligatori (en l'actualitat l'ESO) i no està cursant cap tipus de formació. La font d'informació utilitzada és l'Enquesta de Població Activa (EPA) de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) que es basa en una sèrie de preguntes concretes, en la línia d'allò que fa l'Enquesta Europea de Força de Treball (LFS), sobre aquesta variable. Tanmateix el que ens interessa és observar la seva relació amb les taxes d'ocupació i atur de la població amb edats fins als 24 anys.*

*No és, idò, objectiu d'aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** endinsar-se en la problemàtica del sistema educatiu, però hem d'afirmar que la dinàmica del mercat laboral explica la variable taxa d'abandonament escolar primerenc tant o millor que les dinàmiques del propi sistema educatiu. És per això que consideram necessari incorporar aquesta clau interpretativa. Ens cal un sistema educatiu amb un grau elevat d'excel·lència i èxit amb una important presència d'ocupacions elementals en el mercat laboral?. Amb un sistema educatiu deficient i amb un mercat laboral de baixa qualitat sembla impossible albirar un futur econòmic sostenible a base de competitivitat amb cohesió social garantida.*

*Sigui com sigui, el nostre desig és que el contingut d'aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** sigui del vostre interès. Sens dubte és un tema en torn al qual seria desitjable un gran debat democràtic i científic per tal de avançar envers a un gran acord social i polític.*

1.- Taxa d'abandonament escolar primerenc i taxa d'ocupació i d'atur juvenil

A la gràfica següent es pot observar que en el darrer decenni les taxes anuals d'abandonament escolar primerenc més baixes es corresponen amb els anys 2011, 2012 i 2013. En els anys amb majors taxes d'atur juvenil i amb les taxes d'ocupació de la població de 16 a 24 anys més baixes, és quan més davalla la taxa d'abandonament. Val a dir que si comparam les dades de l'any 2006 (l'any amb major taxa d'ocupació i menor taxa d'atur juvenil) amb les de 2013 (amb la menor taxa d'ocupació juvenil del decenni, i amb una taxa d'atur que, malgrat la disminució de la població activa, és molt alta), observarem que la taxa d'abandonament escolar primerenc baixa un 6,4%.

TAXES D'ABANDONAMENT, OCUPACIÓ I ATUR
(Mitjanes anuals)

Anys	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Taxa abandonament escolar	**36,30**	**33,0**	**30,40**	**37,80**	**37,00**	**34,70**	**31,90**	**25,80**	**24,60**	**24,00**
Taxa ocupació (16-24 anys)	47,89	48,65	51,62	47,86	41,98	38,38	30,89	28,65	26,14	24,81
Taxa atur (16-24 anys)	18,67	17,72	13,35	15,14	24,34	31,69	43,01	43,07	48,79	45,31

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA-INE

Aquesta associació d'elevades taxes d'abandonament escolar primerenc amb baixes taxes d'atur, i elevades taxes d'ocupació, queda reflectida en la següent gràfica que ens mostra una panoràmica des de l any 2000.

EVOLUCIÓ TAXES D'ABANDONAMENT, OCUPACIÓ I ATUR
(Mitjanes anuals)

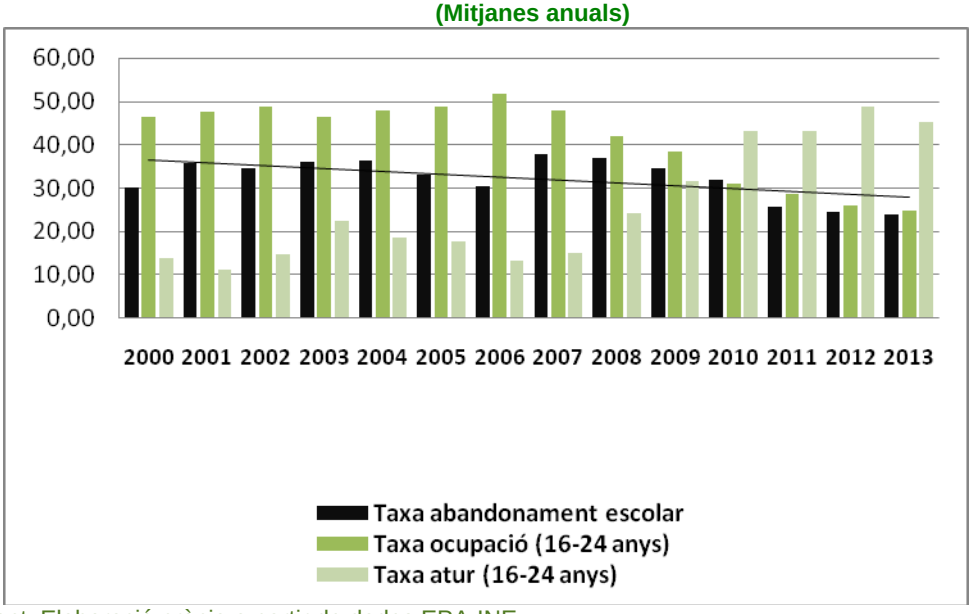

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA-INE

La següent gràfica reflecteix com en el darrer decenni la taxa d'abandonament escolar primerenc femenina ha estat sempre per sota de la masculina. Alhora ens mostra com, des de l'inici de la crisi, la baixada en la taxa masculina ha estat molt superior a la de la femenina. El daltabaix d'un sector com ara el de la construcció que absorbia molta mà d'obra masculina i amb poca formació explica aquesta circumstància.

EVOLUCIÓ TAXES D'ABANDONAMENT ESCOLAR PRIMERENC SEGONS GÈNERE
(Mitjanes anuals)

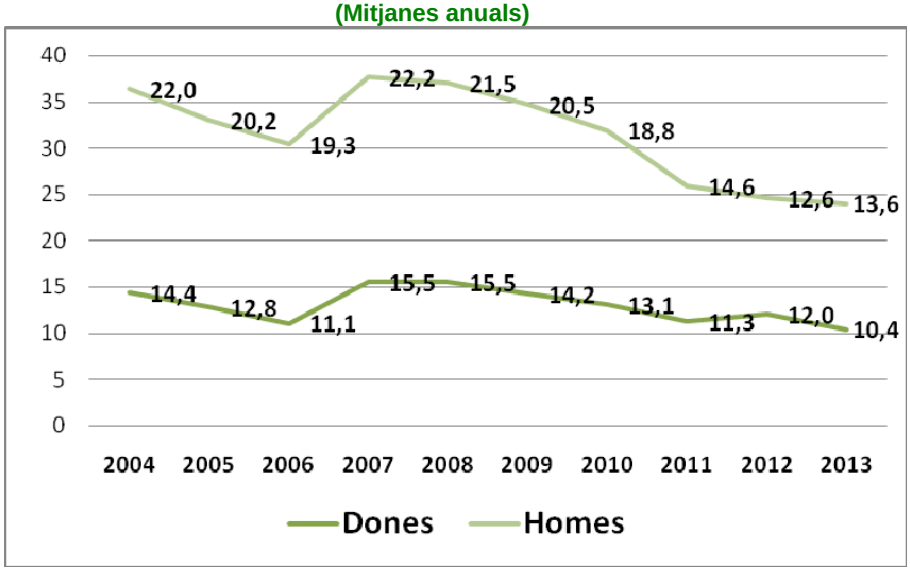

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA-INE

2.- La població ocupada en ocupacions elementals

L'Institut Nacional d'Estadística (INE) defineix com a ocupacions elementals les dels treballadors i treballadores no qualificats en el sector de serveis (excepte transports), i els treballs de peonatge de l'agricultura, pesca, construcció, indústries manufactureres i transports. A la gràfica següent es pot observar l'evolució, en termes absoluts, d'aquest col·lectiu de població de les Illes Balears.

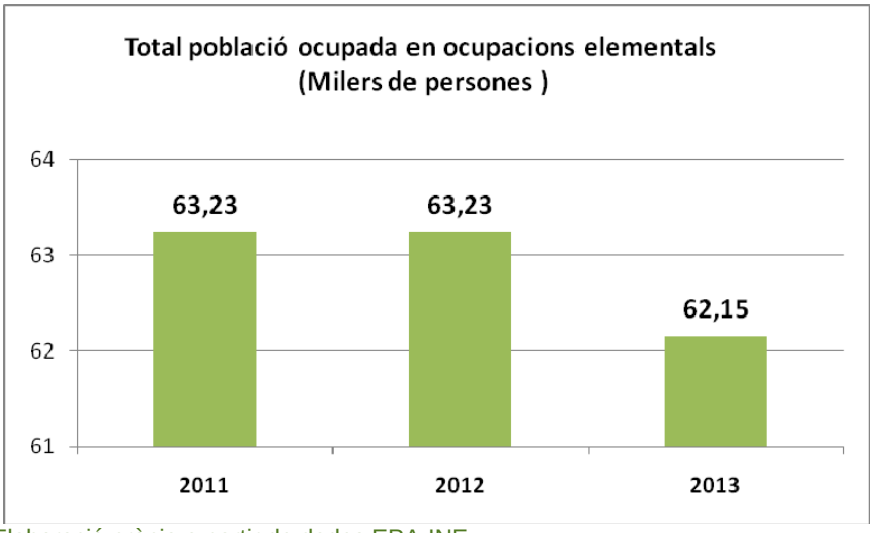

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA-INE

Tanmateix allò més il·lustratiu és observar aquestes dades en termes percentuals en relació al total de població ocupada.

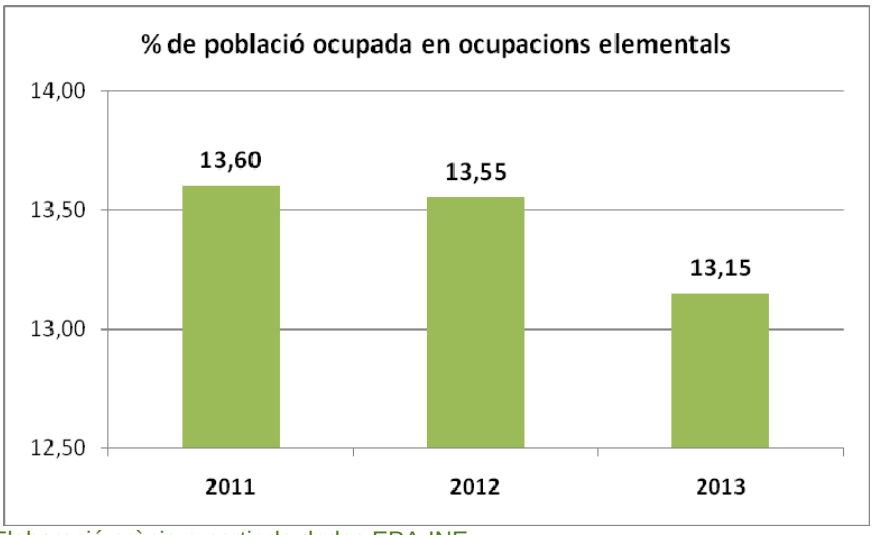

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA-INE

Val a dir que els percentatges mitjans del conjunt d'Espanya són gairebé idèntics als de les Illes Balears. Entre les CCAA que superen la mitjana espanyola -i la de Balears- de població ocupada en ocupacions elementals, estan aquelles que tenen una forta presència del sector primari i la indústria alimentaria. Per davall d'aquest percentatges hi figuren les CCAA amb una gran presència d'indústria no alimentària.

Hom pot concloure que la taxa d'abandonament escolar prematur, i el grau de presència d'ocupacions elementals en els mercats laborals, són factors associats directament als models econòmics de cada regió. I, tanmateix, la majoria d'estudis consultats corroboren que les societats més inclusives són les que gaudeixen d'uns elevats nivells educatius.